

TAKVİMDEN BİR YAPRAK

Uzunay



Abd-ül-Hak Hâmid

BU hafta, pazar sohbetini okuyucularımı eğlendirici bir mevzudan seçmiyorum. Onlara biraz kadir bilmemeziğimden, lâkaytlığımızdan şikâyet edeceğim: 1937 senesi Nisanın üçüncü günü, yâni bundan 25 sene evvel büyük şair Abd-ül-Hak Hâmid vefat etmişti. Cuma günü onun ismini ta'ziz etmek, ruhuna bir fâtiha okumak üzere mezarında bir ihtifal tertip edildi.

İhtifali tertip edenler gazeteleri dolaştıkları halde hiç birinde Hâmid'e dair bir şey çıkmadı, yazarlar da birkaç satırla ıktifa ettiler, temenni edilen alâka uyandırılmadı, buna rağmen Zincirlikuyu mezarlığındaki kabrinin başına gidilerek bu vesile ile onun edebiyat sahasında memlekete ettiği hizmete karşı hürmet borcunun eda edileceği ümit edildi.

Büyük şairin mezarında beş kişi varmış. Yâni:

Unuturlar seni bir ölmeye gör!

Hakikati bir kere daha tecelli etmiş oldu.

Abd-ül-Hak Hâmid, büyük şairdir. Memleketin tanınmış bütün şairleri, edibleri ona karşı minnet borçlarını parlak sözlerle beyan etmişlerdir:

Süleyman Nazif, ona «Şâir-i-azîm-üş-şân» derdi.

Tevfik Fikret, onun için yazdığı bir manzumede:

Muallâ bir derinlik, şîr-i-Hâmid, şîr-i-ved âver

Dehâ! ey neyyir-i-esrârı füşhatzâr-i-ilhâmın!

Senin pişâni-i-Hâmid midir evreng-i-ârâmın?

(Hâmid'in insanı kendinden geçiren şiiri yüksek bir derinlik-tir. Ey ilham meydanının sırlarını çözen dehâ güneşi! Senin alnını sürdüğün yer Hâmid'in tahtı mıdır?)

Hocam Rıza Tevfik de:

Hâmid! koca Hâmid! sen o esrâra

Bir sûret, bir ma'na, bir lisan verdin.

Bir cihan sığdırdın boş bir mezâra,

Duygusuz ölüme, duygu, can verdin.

Diyor.

Abd-ül-Hak Hâmid bu memleketin gençliğine birbirinden güzel eserlerle hürriyet dersi veren Namık Kemallerin, Ziya Paşaların arasında büsbütün ayrı mevki tutan bir şahsiyettir.

Hâmid, birbirlerine muarız olan Muallim Naci ve tarafları ile Fikret ve «Edebiyat-ı-Cedide» cileri bir noktada toplamıştır, her iki mektep de onu takdir ve tevkir eylemekte ittifak etmişlerdi.

Hâmid'in şiirlerini yalnız okumak kâfi değildir. Bu şiirler daima okunmalı. Okudukça bir şekerleme gibi lezzeti damağa yayılır. Hâmid yüksek hisleri ifadede muazzam bir kudrete sahiptir. Meselâ en güzel manzumelerinden biri olan «Fatih'in Türbesi» nde şu beytin azametini bakınız:

Titrederi secdegâhın oldukca sen cebinsây

Halâ gelir zeminden tekbîr-i-zârzârın!

(Sen alnını yere koyduğün zaman secde ettiğün yer titrederi. Hâlâ oradan inleyen tekbirinin sesi geliyor.)

Abd-ül-Hak Hâmid'in parlak sözlerinden biri de son zamanda yazdığı şu beyittir:

Bir ism-i-celâl olsa gerek nâm-ı-tabîat

Âyât-ı-ilâhîyyedir ilhâm-ı-tabîat

Büyük şair neş'eli hattâ bâzan çocukca kaprisleri olan bir adamdı. Yaşına rağmen:

Bu gün olsam da bir cihan dîde

Karlar altında nevbahârım ben.

Derdi. Son derece nazikti, bir gün sokakta giderken bir hamal arkasında yükü Hâmid'e çarptıktan sonra bağırdı:

— Destur!

Hâmid döndü, hamala sordu:

— Bir daha mı çarpacaksın oğlum?

Londra sefaret müsteşarlığından izin alıp İstanbul'a gelmişti. Erken sokağa çıkıp İstanbulu gezmeği severdi. Bir sabah çok erken saatte daha açılmayan köprüye geldi, onun sefaletini seyrederek Londranın meşhur asma köprüsünü düşündü.

— Yarabbi! dedi. Ne iptidâî adamlarız. Bir Londradaki köprüye bir de şu bizim eski tahta köprüye bakın!

O sırada başında dolma tenceresi ile yanında duran bir zenci kadın köprüünün yavaş yavaş kapandığına bakarken hayranlıkla söylendi:

— Hay Allah! Şu köprüye bakın... Tıpkısı canlı gibi... Kendi kendine nasıl da kapanıyor. Şu insanların yapmayacakları yok!

Abd-ül-Hak Hâmid bunu anlatırken:

— Dolmacı arabı kıskandım!

Dermiş, Hâmid, güzeli ve güzelliği severdi.

— Öldüğüm zaman beni gasl edecek olanlar çirkin, korkunç yüzlü, bedeni ârızalı, malû! adamlar olmasın. Cesedime temiz ve yumuşak ellerin temasını isterim.

Derdi ve bu arzusu yerine getirilmişti.

Dünyanın güzel günlerini yaşayan Abd-ül-Hak Hâmid ölmeden evvel:

Tad yok gecesinde gündüzünde

Ben neyleyeyim bu yer yüzünde?

Beyti ile dünyanın ne hale geldiğini ne güzel anlatmıştır.

